

Een scherpe wind blies over de Miðnesheiði. Hij kwam vanuit het noordelijke hoogland over het ruwe water van de Faxaflói, om dan, snijdend en ijskoud, weer op te stijgen naar de hoogvlakte. Hij woei over grindbanken en heuvels en veegde een dunne laag sneeuw over de bodem. De armzalige plantjes die erop verkommerden kwamen nauwelijks boven de stenen uit. Onbeschut tegen de open zee en de noordenwind stonden ze daar; ze moesten een keiharde strijd om het bestaan voeren en alleen de allersterkste gedijden er. In het hekwerk dat het terrein van de legerbasis afgrensde van het lege land, jankte de wind. Hij beukte op de enorme muren van de hangar, die op het hoogste punt van de Miðnesheiði was gebouwd. Hij ging tekeer tegen het gebouw alsof hij niets van zo'n groot obstakel hebben moest, en vervolgde toen zijn weg, de duisternis in.

De geluiden van de wind drongen door in de hangar, een van de grootste gebouwen van het land. Daar waren de radarvliegtuigen van het Amerikaanse leger ondergebracht, naast andere militaire toestellen: F-16's en reusachtige Hercules-transportkisten. De luchtvloot van vliegveld Keflavík werd er onderhouden. Vanaf de balken in de kap van het gebouw hingen kabels naar beneden waarmee vliegtuigonderdelen konden worden verplaatst. Het was bepaald geen kleine werkplaats; de hangar met zijn stalen geraamte had een oppervlak van 17.000 vierkante meter. De achterzijde was naar het noorden gericht. In de oost- en westmuur waren deuren aangebracht waar vliegtuigen met de allergrootste spanwijdte doorheen konden. De kap was ongeveer even hoog als een flatgebouw van acht verdiepingen. Vanuit deze ruimte werden de operaties van het 57e Amerikaanse squadron uitgevoerd.

Omdat er een nieuw brandveiligheidssysteem werd geïnstalleerd, was het er nu niet druk. In het noordelijke gedeelte van het gebouw stond een extra verstevigde stelling die tot aan de kap reikte. Die was nodig voor de montage van de brandmelders, een gigantische klus, die nog een tweede met zich meebracht: de aanleg van een net-

werk van buizen langs de stalen dwarsbalken in de kapconstructie. Aan die leidingen waren, telkens met een tussenruimte van enkele meters, krachtige sprinklers gemonteerd.

De stelling was een enorm geval. Hij stond op wielen en leek wel een verrijdbare zolderverdieping. De constructie bestond uit een aantal kleinere units. Middenin stonden ladders, die helemaal tot het bovenste plateau gingen, vlak onder de stalen dwarsbalken in de kap, waar de loodgieters en hun helpers hun werk verrichtten. Op dat plateau lagen grote hoeveelheden buizen en verbindingstukken, er stonden gereedschapskisten en er waren pijptangen in alle soorten en maten te vinden – materialen van het IJslandse bedrijf dat aan de brandveiligheidsinstallatie werkte. De meeste projecten op de legerbasis werden uitgevoerd door IJslandse ondernemingen.

Er heerste rust, als je tenminste het bulderen van de wind buiten beschouwing liet. Ineens klonk er vanaf de stelling een licht gesuis. Een stuk pijp viel op de vloer en rolde luid rinkelend een eind weg. Direct daarna weer dat suizen, sterker nu. Er viel iemand naar beneden. Er klonk een vreemd, gedempt geluid, alsof er een zware zak op de vloer viel. Toen was het weer stil en viel er niets anders te horen dan het huilen van de wind.

Soms veroorzaakten de huidschilfers zo'n jeuk dat ze zin kreeg ze er met haar nagels af te krabben, net zo lang tot het bloedde.

Ze was nog een tiener toen de uitslag begon. Het had eruitgezien als gewoon eczeem, maar grover van structuur. Ze wist niet waarom haar deze ellende moest overkomen. Waarom uitgerekend zij? De dokter had gepraat over versnelde celdeling in haar huid en meer van zulke verschijnselen, die rode, opgezette plekken met witte schubben veroorzaakten. Het hevigst was het rondom haar ellebogen, bij de handen, aan de benen en in het haar. Dat laatste vond ze het ergste. Ze was onder behandeling geweest en had medicijnen, zalfjes en crèmes gekregen die soms de plekken en de jeuk in toom hielden.

Pasgeleden had de dokter haar iets verteld over dat nieuwe meer in het zuiden van Reykjanes. Onder de patiënten met dezelfde huidkwaal, of een die erop leek, gingen verhalen over het water daar. Dat zou je kwaal verlichten en de jeuk wegnemen. Het kwam van het silicium dat erin zat, vermoedde men. Het was niet ver van de krachtcentrale die daar in het lavaveld was verrezen; de dokter had uitgelegd hoe ze er moest komen. Ze had gezien hoe het blauwige water vanuit de centrale over de met mos begroeide lavabodem was uitgevloed en nu een meer vormde. Het had wat moeite gekost om er in de buurt te komen, maar toen ze na een tijdje in het zachte water ging liggen en zich begon in te smeren met de modder van de bodem voelde ze zich heel prettig. Dat kwam vooral doordat die nare jeuk minder werd. Ze kreeg zin zich helemaal met modder in te smeren, hoofd, haar, armen en benen, en ze meende echt dat het nu al beter met haar ging. Hier zou ze terugkomen, vast en zeker.

Sindsdien was ze nu en dan teruggegaan; ze keek er altijd naar uit. Haar kleren legde ze op een met mos begroeide oneffenheid in de lavabodem. Gelegenheid je om te kleden was er niet en ze was altijd op haar hoede: anderen mochten haar niet zien. Ze was in haar gewone badpak, dat ze thuis onder haar kleren had aangetrokken,

en had een grote handdoek meegenomen om zich na het bad mee af te drogen.

Op de dag dat ze het lijk vond had ze languit in het fluweelzachte water gelegen. Ze koesterde zich in de behaaglijke warmte ervan, begon zich in te smeren met modder en hoopte dat het silicium zijn werk zou doen, of hoe zei de dokter dat – het had iets met steen en algen te maken. Het was trouwens niet alleen het milde, warme water of de modder waardoor ze minder jeuk had, het was ook de vredige omgeving. Prachtig was het daar in de lava, ze genoot van iedere minuut. Het water was nergens heel diep; ze ploeterde vooruit over de bodem en vond het heerlijk helemaal alleen te zijn.

Ze liep weer naar de kant toen ze iets bijzonders zag. Een schoen, leek het wel, hij kwam net boven het water uit. Zeker door iemand in het water gesmeten, dacht ze, en ze maakte zich al boos over dit soort verloedering, maar toen ze de schoen wilde oppakken deed ze de ontstellende ontdekking dat ze daarmee iets anders en groters in beweging bracht.

De verhoorruijnte in het huis van bewaring aan de Síðumúla was een klein, naargeestig hok met harde, rechte stoelen. Geen van de twee broers stelde zich coöperatief op, dus het verhoor ging weer eens veel tijd kosten. Erlendur had ook niet anders verwacht. De broers heetten Ellert en Vignir; ze hadden al een paar dagen gezeten.

Het tweetal was eerder met de politie in aanraking gekomen; ze hadden een veroordeling wegens drank- en drugsmokkel achter de rug. Ongeveer twee jaar geleden waren ze uit de gevangenis van Litla-Hraun ontslagen, maar het verblijf daar had geen beste invloed op hen gehad. Naar het scheen hadden ze hun bezigheden gewoon hervat, en er waren zelfs signalen dat ze hun zaakjes vanuit Litla-Hraun hadden kunnen regelen. Het verhoor moest dat ophelderen.

Een anonieme tip had de politie op hen attent gemaakt, en dat had ertoe geleid dat een van de twee, Vignir, in een aardappelloods in de buurt van Korpúlfsstaðir met 24 kilo hasj was aangehouden. Ook trof men zo'n 200 liter Amerikaanse wodka aan, in vaatjes van één gallon, en een aantal kisten sigaretten. Hij wist werkelijk niet dat die spullen daar lagen, zei Vignir. Ze hadden hem erin geluisd

met die loods. Iemand wiens naam hij niet wilde noemen had hem de sleutel gegeven en tegen hem gezegd dat je daar aan aardappels kon komen.

Het duo was al een aantal dagen door de politie in de gaten gehouden voor er actie werd ondernomen. Bij de huiszoeking in hun woning werd wiet gevonden, bestemd voor de verkoop. De broers hadden hun werkwijze in de afgelopen jaren nauwelijks aangepast, en nu werden ze dus gearresteerd onder omstandigheden die weinig verschilden van de vorige keer. Marion had van beiden een even grondige afkeer: het waren domme, bekrompen hufters.

‘Met welk schip heb je dat vrachtje hierheen gekregen?’ vroeg Marion vermoed. Het was de derde keer dat Vignir die vraag hoorde. Erlendur had hem al twee keer eerder gesteld.

‘Welk schip?’ zei Vignir. ‘Vertel me liever wie er tegen jullie heeft zitten liegen. Elliði zeker weer, die kloothommel.’

‘En die plakken hasj, zijn die ook per schip gekomen? Of per vliegtuig?’ vroeg Erlendur.

‘Ik weet toch niet van wie die troep is, man!’ zei Vignir. ‘Ik snap bij God niet waar je het over hebt: ik had nog nooit een poot in die loods gezet. Ik wou alleen wat piepers jatten. Nou, zeg op, wie heeft er tegen jullie geluld?’

‘Er zitten twee hangsloten op de deur en jij had van allebei een sleutel. Doe nou niet zo onnozel.’

Vignir zei niets.

‘Je bent aangehouden terwijl al je handel om je heen lag,’ zei Marion. ‘Leg je daar nou maar bij neer en hou op met dat stomme gedoe, dan kunnen wij tenminste naar huis.’

‘Voor mij hoeven jullie niet te blijven, hoor,’ zei Vignir.

‘Waarom denk jij dat Elliði hierachter zit?’ vroeg Erlendur. Hij wist dat die soms had deelgenomen aan de zaken van de broers, drugs had verkocht, mensen had afgeperst en bedreigd. Hij was een crimineel die veroordelingen wegens geweldpleging op zijn naam had staan.

‘Was hij het?’ vroeg Vignir.

‘Nee. We weten niet wie het was.’

‘O jawel. Dat weten jullie best.’

‘Is Elliði dan geen vriend van jullie?’ vroeg Erlendur.

‘Die eikel zeker.’

Op dat moment ging de deur van de verhoorruijnte open en stak een rechercheur zijn neus om de hoek. Hij wilde Marion even spreken. Die ging met hem de gang op.

‘Nou?’

‘Er is een lijk gevonden,’ zei de rechercheur. ‘Op Reykjanes. Bij Svartsengi.’

3

De vrouw die het lijk had gevonden was ongeveer dertig jaar oud. Ze vertelde direct dat ze aan psoriasis leed, en als om dat te bewijzen toonde ze hun de droge huidschilfers aan haar ene arm, vooral aan de elleboog. Toen ze ook haar hoofdhuid wilde laten zien maakte Marion er een eind aan. Zo was het wel goed.

‘Ik ben er altijd helemaal alleen,’ zei ze terwijl ze Marion aankeek. ‘Maar de laatste tijd begint het meer wat bekender te worden. Ik hoorde dat er nu ook andere mensen op afkomen, al heb ik dat zelf nog niet gemerkt. Er zijn geen faciliteiten, er is hier helemaal niks. Maar het water is heerlijk. Zo lekker warm. Het doet je zo goed als je erin ligt.’

Ze zat met Marion en Erlendur in de politieauto en vertelde hoe ze het lichaam had gevonden. Marion zat naast haar op de achterbank, Erlendur achter het stuur. Lichtstralen gleden over de beslagen ruiten, stemmen drongen van buiten door, schimmen bewogen zich haastig voort. Rondom hen stonden nog meer politiewagens en ook een ambulance. Er liepen rechercheurs rond, en twee persfotografen. Het gerucht dat er een lijk was gevonden had zich al verspreid.

Het meer was drie jaar eerder ontstaan, nadat de geothermische centrale Suðurnes in Svartsengi in bedrijf gesteld was. In de verte glansde het gebouw in het laatste daglicht. De vrouw had gebaad in het meest westelijke deel van het meer. Vanaf de Grindavíkurvegur had ze over de bemoste bodem van het lavaveld moeten lopen – een weg was er niet. Het meer was daar niet diep; ze had zich ingesmeerd met modder en ongeveer een uur in het water gelegen. Toen vond ze het tijd om naar huis te gaan. De dagen waren kort en het begon al te schemeren; ze voelde er niets voor in het donker haar weg te moeten zoeken. Dat was haar de laatste keer overkomen: ze had nauwelijks haar auto terug kunnen vinden.

‘Ik ging rechtop staan en... ik vind het hier altijd ontzettend mooi. Een beetje somber, dat wel. Je ziet de damp boven het water hangen,

je bent helemaal alleen in dat lavaveld, en dat je dan... Ik schrok me wild toen ik het zag, dat begrijp je... Ik moest deze keer wat verder waden om aan de kant te komen, en toen zag ik heel duidelijk die schoen. Die kwam half boven het water uit. Eerst dacht ik dat het een losse schoen was die iemand was kwijtgeraakt of in het water had gegooid. Maar toen ik hem wilde pakken, zat hij ergens aan vast, en... toen was ik zo stom om harder te trekken en merkte ik dat hij... dat die schoen vastzat aan...'

De vrouw zweeg. Marion zag dat de vondst van het lijk haar behoorlijk had aangegrepen en nam alle tijd voor het gesprek. De getuige had niet naar het lichaam willen kijken toen dat werd weggedragen. Erlendur probeerde haar op haar gemak te stellen.

'Je hebt je flink gehouden, hoor,' zei hij. 'Het is heel naar, zoiets.'

'Jullie moesten eens weten hoe geschrokken ik ben,' antwoordde ze. 'Je... je kan het je niet voorstellen. Zo opeens. Terwijl ik helemaal alleen was, daar in het water.'

Een halfuur eerder had Erlendur een waadpak aangetrokken dat tot halverwege zijn borstkas reikte. Met twee andere mensen van de recherche had hij het lijk bereikt, terwijl Marion vanaf de kant toekeek en een sigaret rookte. Tot de aankomst van de rijksrecherche had de politie van Grindavík, die het eerst ter plaatse was, er zorgvuldig op toegezien dat alles bleef zoals het was aangetroffen. De technisch rechercheurs hadden foto's genomen van het lijk en van de plaats waar het zich bevond. Het flitsen van hun toestellen verlichtte de sombere omgeving dan even. Er werd een duiker opgeroepen die de bodem van het meer zou moeten onderzoeken. Erlendur stond tot zijn middel in het water. Hij had zich over het lichaam gebogen en zich afgevraagd hoe men het op deze plaats had kunnen krijgen. Toen de technici genoeg hadden gezien, hadden ze het slachtoffer uit het water getild en naar de oever gedragen. Er was iets bijzonders met dit lijk, ontdekten ze. De armen en benen waren op vele plaatsen gebroken. De borstkas was ingedrukt en de wervelkolom was gebroken. Het lichaam hing slap tussen de dragers in.

De dode werd op een brancard gelegd en over de lavabodem naar de Hrindavíkurvegur gedragen. Vandaar werd het lichaam naar het mortuarium van het Rijksziekenhuis aan de Barónsstígur in Reykjavík vervoerd. Daar zou sectie worden verricht. Het was inmid-

dels avond, en aardedonker, maar men had schijnwerpers op het terrein geplaatst, die door een dieselaggregaat van stroom werden voorzien. In het schijnsel ervan was nog beter te zien hoe erg het lichaam was toegetakeld. Het gezicht was in elkaar geslagen en de schedel verbrijzeld. Naar de kleding te oordelen was het slachtoffer een man. Hij had niets bij zich waarmee hij kon worden geïdentificeerd, en hoelang hij in het water had gelegen viel niet goed vast te stellen. Een warme wolk stoom hing boven het langgerekte meer en maakte het landschap extra somber. Het had geen zin in de omgeving naar menselijke sporen te zoeken. Dat zou de volgende dag gebeuren, zodra het licht was.

‘En toen ben je naar de politie gegaan om het te melden?’ vroeg Marion aan de getuige.

‘Ik ben dwars door het lavaveld naar mijn auto gerend en direct naar de politie in Grindavík gereden. Toen ben ik teruggegaan en heb ze gewezen waar het was. Later kwamen er nog meer politiewagens. En toen jullie. Vreselijk, ik doe geen oog dicht vannacht. Hier ga ik een heleboel nachten niet van slapen.’

‘Nee, het is geen pretje om zoiets mee te maken,’ zei Marion in een poging iets kalmerends te zeggen. ‘Als ik jou was, zou ik een bekende vragen bij je te blijven. En erover praten.’

‘Toen je hier vandaag kwam, heb je toen iemand bij het water gezien?’ vroeg Erlendur.

‘Nee, geen mens. Er komt hier nooit een sterveling, dat heb ik ook al tegen de politie gezegd.’

‘En je kent niemand die hier af en toe een bad neemt, net als jij?’ vroeg Marion.

‘Nee, helemaal niet.’

‘Die huidziekte, die psoriasis, heb je daar veel last van?’ vroeg Erlendur.

‘Er komen steeds betere medicijnen om het te onderdrukken,’ zei de vrouw. ‘Maar makkelijk is het niet, nee. Die jeuk, dat gaat nog wel. Maar dat je zo’n lelijke huid hebt, dat is het ergste.’

‘En het water hier – helpt dat?’

‘Ik vind van wel. Het zal wel weer niet wetenschappelijk bewezen zijn en zo, maar ik geloof erin.’

Ze glimlachte tegen Erlendur. Marion stelde de vrouw nog een

paar vragen over de vondst van het lichaam en liet haar toen gaan. Ze stapten uit de auto en de vrouw ging er snel vandoor. Erlendur ging met zijn rug naar de noordenwind staan.

‘Nou, dat is wel duidelijk, hè?’ zei hij tegen Marion. ‘Als je ziet hoe hij is toegetakeld.’

‘Hij is verminkt, dat is het enige wat ik weet. Hij kan hier een of meer mensen zijn tegengekomen. Misschien is er gevochten en was het de bedoeling dat hij voor eeuwig in het meer zou verdwijnen.’

‘Zoiets stel ik me voor, ja.’

‘Maar ik ben er helemaal niet zo zeker van dat die man doodgeslagen is. Volgens mij is hij niet afgetuigd.’

‘Hoezo niet?’

‘Ik weet hoe mensen eruitzien als ze een enorme val hebben gemaakt. Of als ze een zwaar verkeersongeluk hebben gehad. Volgens mij is dit ook zoiets. Alleen hebben we geen meldingen van iets dergelijks binnengekregen.’

‘Als die man gevallen is, moet het van behoorlijk hoog zijn geweest,’ zei Erlendur. Hij keek om zich heen. Toen keek hij naar de inktzwarte hemel. ‘Tenzij hij daarvandaan kwam. Uit de lucht.’

‘En in het meer is terechtgekomen?’

‘Ja. Is dat ondenkbaar?’

‘Ik weet het niet,’ zei Marion.

‘Hij kan natuurlijk ook ergens anders te pletter zijn gevallen,’ zei Erlendur. ‘Als het een val was. Ze kunnen hem hierheen hebben gebracht omdat hij voorlopig niet mocht worden gevonden. Misschien wilden ze hem laten zinken. In de modder.’

‘Geen slechte plek om een lijk te verbergen,’ zei Marion.

‘Nee, als je tenminste zorgt dat het zinkt. Er komt hier geen mens. Op een enkele psoriasispatiënt na dan.’

‘Je vroeg daarnet door over die ziekte van haar,’ zei Marion. ‘Moest dat nou zo nodig?’ Ze keken de auto van de vrouw na, die op dat moment wegreed. ‘Dat gesnuffel in het privéleven van mensen, daar moet je eens mee ophouden.’

‘Ze had het er nogal moeilijk mee, dat zag je toch? Ik wou haar wat op haar gemak stellen.’

‘Je werkt bij de politie, niet bij slachtofferhulp.’

‘Dat lijk zou waarschijnlijk nooit gevonden zijn als die vrouw geen

psoriasis had en in dat gekke meer was gaan zwemmen,' zei Erlendur. 'Het is toch wel...'

'Een heel raar toeval, wou je zeggen.'

'Precies.'

'Ik heb het nog wel sterker meegemaakt,' zei Marion met één hand aan het portier van de auto. 'God, wat is het koud.'

'Hoe heet dit lavaveld eigenlijk?' vroeg Erlendur. Hij keek naar de centrale, waarboven wolken stoom opstegen, die in de zwarte nachtlucht verdwenen.

'Kwaadveld,' zei Marion, die zulke dingen wist en dat graag liet merken. 'Is in 1226 ontstaan.'

'Kwaadveld!' zei Erlendur. Hij opende het portier aan de chauffeurskant. 'Dat ontbrak er nog aan.'

De volgende dag bevestigde de patholoog-anatoom het vermoeden dat de dood van de man eerder veroorzaakt was door een val van grote hoogte dan door slagen. Het aantal botbreuken was niet te tellen, zei hij. De man moest zeker enige tientallen meters zijn gevallen en frontaal tegen de grond zijn gesmakt. Aan de breuken was te zien dat het niet zijn voeten waren die het eerst de bodem hadden geraakt, en de arts achtte het evenmin waarschijnlijk dat hij had geprobeerd de klap met zijn handen op te vangen. De man leek languit op een zeer hard oppervlak terechtgekomen te zijn. Op grond van een voorlopig onderzoek betwijfelde de patholoog-anatoom dat het slachtoffer ergens op het schiereiland Reykjanes van de rotsen was gevallen. Het leek er volgens hem meer op dat hij op een volkomen vlakke bodem was neergekomen. Aanwijzingen dat de man in de bergen of aan de steile rotskust was geweest, had de arts niet gevonden. Uit de kleding – jeans, een shirt en een leren jack – viel dat in elk geval niet op te maken. Zijn voeten staken in Amerikaanse cowboylaarzen.

‘Uit wat voor poel hebben jullie die stumper opgevist?’ vroeg de patholoog. Hij keek Marion en Erlendur beurtelings aan. ‘Zoiets heb ik nog niet eerder gezien.’

De medicus was een oudere man met een smal gezicht en een witte haardos. Hij was niet ver meer van zijn pensioen af. Hij stond over het lichaam gebogen en tuurde ernaar door een grote hoornen bril. Over zijn doktersjas droeg hij een schort. Het lichaam lag op de snijtafel, in het koude licht van sterke lampen. Op een blad lagen messen en tangen; de lucht van geopende menselijke lichamen vermengde zich met de geur van formaline en schoonmaakmiddel. Erlendur voelde zich hier niet prettig. Hij wist dat hij nooit zou wennen aan een geur die zo met de dood verbonden was, en hij wilde ook niet al te veel naar het lichaam kijken. Marion was daar beter tegen bestand en had geen moeite met het verblijf in deze omgeving of met de aanblik die de snijtafel bood.

‘Hij is gevonden in het afgewerkte water van de centrale in Svartsengi,’ zei Marion. ‘Vandaar die modder op zijn lichaam. Ze zeggen dat die geneeskrachtig is.’

‘Geneeskrachtig?’ zei de patholoog verbaasd.

‘Ja, dat spul zou helpen tegen psoriasis,’ zei Erlendur.

‘Zo hoor je nog eens wat,’ zei de patholoog. ‘Maar voor de helende modder zal hij daar niet geweest zijn.’

‘Is het mogelijk dat hij uit een vliegtuig is gevallen en in dat meer terechtgekomen? Als je kijkt hoe hij eruitziet moet hij van een behoorlijke hoogte zijn gevallen.’

‘Het enige wat ik ervan kan zeggen is dat hij van heel hoog op een erg hard oppervlak moet zijn neergekomen,’ zei de patholoog. ‘Uit een vliegtuig gevallen? Ik sluit het niet uit.’

‘Kun je zeggen hoelang hij in het water heeft gelegen?’ vroeg Marion.

‘Niet zo heel lang. Twee of drie dagen misschien. Ik ga ervan uit dat hij bij zijn val op slag is gedood. Als je vraagt wanneer hij stierf, zou ik zeggen: niet langer dan... pakweg een dag of drie geleden. Ik moet daar nog wat beter naar kijken, maar voor nu is dat mijn schatting.’

‘Hij draagt geen trouwring,’ zei Erlendur. Hij keek schuw naar het lijk. ‘Is er een moet van een ring te zien?’

‘Nee, helemaal niet,’ zei de patholoog. ‘Ik heb niks gevonden – geen sleutels, geen portefeuille, niks dat jullie kan vertellen wie hij is. Zijn kleren zijn al naar de technische recherche. Hij heeft geen grote littekens van eerdere ongelukken, ook geen tatoeages.’

‘Hoe oud schat je hem?’

‘Dit was een man in de kracht van zijn leven – een jaar of dertig, denk ik. Hij was bijna één meter tachtig lang, goed gebouwd, slank. Stevig... nou ja, dat wás hij. Arme kerel. Heeft er al iemand naar hem gevraagd?’

‘Nee,’ zei Erlendur. ‘Niemand heeft hem tot nu toe gemist. Er is tenminste nog geen melding van binnengekomen.’

‘Een verkeersongeluk, is dat een mogelijkheid?’ vroeg Marion.

‘Nee, ik denk dat ik dat wel kan uitsluiten,’ zei de patholoog. ‘Dit is een heel ander soort verwondingen.’ Hij keek op van het lichaam en schoof de hoornen bril, die naar het puntje van zijn neus was ge-

zakt, omhoog. ‘We mogen er geloof ik wel van uitgaan dat hij gevallen is. En zoals ik zei, ik kan niet zien dat hij geprobeerd heeft zijn val op de een of andere manier te breken. Hij is gewoon naar beneden gestort en plat voorover neergesmaakt. Ik weet niet of jullie daar iets aan hebben. Misschien heeft hij niet de tijd gekregen zijn handen voor zijn lichaam te brengen. Of wilde hij dat niet. Hij is duidelijk met grote snelheid op een keihard oppervlak neergekomen.’

‘Als hij zijn handen niet voor zijn lijf hield en plat voorover neergesmaakt is,’ zei Erlendur, ‘hebben we het dan... over zelfmoord?’

‘Zou kunnen,’ zei de patholoog. Weer schoof hij zijn bril omhoog. ‘Weten doe ik het niet, maar ik zou de mogelijkheid niet op voorhand willen uitsluiten.’

‘Maar dat is toch niet erg waarschijnlijk?’ zei Marion. ‘Waarom zou iemand dan het lijk willen verbergen?’

‘Ik probeer alleen maar na te gaan wat er uit die botbreuken af te leiden valt,’ zei de patholoog. ‘Ik moet er nog wel beter naar kijken. En dat ga ik doen ook, als jullie me tenminste een beetje met rust laten.’

Voor de technische recherche bleek het niet eenvoudig na te gaan of er mensen vanaf de Grindavíkurvegur door het bemoste lavaterrein naar het meer in het Kwaadveld waren gelopen. De nacht na het vinden van het lijk had het gesneeuwd; in het mos en aan de oevers van het meer waren geen sporen zichtbaar. De duiker had gezegd dat hij niets in de modder had kunnen vinden. De omstandigheden waren moeilijk: het water was troebel, hij kon nauwelijks iets zien. Mensen die in de dagen voor de vondst van het lijk over de Grindavíkurvegur hadden gereden, werden opgeroepen zich te melden – misschien hadden ze daar in de omgeving een auto gezien. Er kwam geen enkele reactie.

Erlendur werd begroet door het hoofd van de technische recherche, een zestiger. Hij was de kleren van de overledene aan het onderzoeken: ondergoed, jeans, een geruit shirt, sokken, jack en cowboylaarzen. De technici zaten op de hoogste verdieping van een gebouw in Kópavogur. Tot voor kort had de recherche deel uitgemaakt van de politie. Na de oprichting van de dienst Rijksrecherche, niet lang geleden, waren ze vanuit het hoofdbureau van politie aan

de Borgartún naar dat pand verhuisd, en zo bivakkeerden ze nu op een soort industrieterrein.

Erlendur had oorspronkelijk bij de straatpolitie gewerkt en draaide nu twee jaar mee. Hij kende niet iedereen en was nog niet helemaal ingewerkt. In de meeste zaken werd hij gecoacht door Marion Briem, die tot de meest ervaren teamleden behoorde en hem ook had aangespoord te solliciteren naar een functie bij de recherche. Erlendur had de beslissing enige jaren voor zich uitgeschoven, tot het hem begon te vervelen in een politiewagen rondjes door Reykjavík te rijden. Hij besloot op de wenk in te gaan en meldde zich bij Marion.

‘Zo, ben je daar eindelijk?’ had die gezegd. ‘Je wist wel dat je op een goeie dag hier terecht zou komen.’

Erlendur kon niet ontkennen dat hij belangstelling had voor het recherchewerk. Iets ervan had hij geproefd toen hij op eigen houtje de dood van een zwerver had onderzocht. Men hield het erop dat die was verdrongen in een van de kuilen in Kringlumýri, waar vroeger turf gestoken werd. Erlendur was toen nog een gewone straatagent; hij kende de man van de surveillance en ontdekte dat hij was vermoord. Marion was zeer ingenomen geweest met de manier waarop hij de zaak had geklaard: in z'n eentje, zonder hulp van de recherche. Als hij op de ingeslagen weg door wilde gaan, moest hij maar contact opnemen. Erlendur had drie jaar nodig gehad voordat hij van arbeidsplaats veranderde. Maar Marion had gelijk toen hij zich eindelijk bij de recherche kwam melden: diep in zijn hart had hij altijd geweten dat hij daar op een goeie dag terecht zou komen.

De kleren van de overledene waren uiterst voorzichtig ontdaan van de modder uit het meer. Alles wat erop werd aangetroffen, werd nauwkeurig onderzocht.

‘Voor het grootste deel is het bagger,’ zei de onderzoeker. ‘Ik heb zo’n idee dat ze hem in de plomp gegooid hebben om iets te verbergen.’

‘Iets aan het lijk?’

‘Ja. Wat we op de kleding vinden, haren en zo, levert tot nu toe maar weinig op. Die kleren zelf vertellen ons wel het een en ander. We vermoeden dat ze uit de Verenigde Staten komen. De broek is van een heel bekend merk, het leren jack ook. Het shirt is merkloos.

Dat zou eventueel ook uit die zaak voor werkkleding in de Hverfisgata kunnen komen. In het ondergoed zitten Amerikaanse labels. Van de sokken weten we niks. Die zijn zwart, weinig gedragen. Het jack is het oudst en het meest versleten. Kijk hier maar eens, naar de ellebogen.' De technisch onderzoeker pakte het kledingstuk en liet het Erlendur zien.

'En dan hebben we deze nog,' zei de onderzoeker. Hij reikte Erlendur een van de cowboylaarzen aan. 'Die kunnen ons misschien een beetje op weg helpen. Echt leer, nog tamelijk nieuw. Als je wilt weten waar die zijn gekocht hoef je niet ver te zoeken, denk ik. De mensen van de schoenenzaken hier in de stad kennen ze vast wel, en wie weet kunnen ze je zelfs vertellen wie ze gekocht heeft. In zulke laarzen zie je niet veel mensen rondlopen. Geen IJslanders in elk geval. Het vuil dat eraan zit zijn we ook aan het onderzoeken. Misschien kunnen we eruit opmaken waar de eigenaar geweest is. Alleen is door de modder uit het meer het oorspronkelijke vuil bijna niet meer te vinden.'

Erlendur bestudeerde de laars aandachtig. Hij was van bruin leer, de zool vertoonde lichte slijtage, de versiering op de schacht stelde een lasso voor. Hij liet zijn ogen over de kleren gaan, de jeans, het geruite shirt.

'Kun jij zien waar die laarzen vandaan komen?' vroeg hij.

'Uit Louisiana. Er zit een label aan de binnenkant. Hier.'

'Alles bij elkaar is het nogal Amerikaans, hè?'

'Misschien is hij pas in de Verenigde Staten geweest,' zei de chef.

'Dat kan toch?'

'Of hij is zelf een Amerikaan,' zei Erlendur.

'Dat is natuurlijk ook mogelijk.'

'Iemand van de legerbasis?'

De chef van de technische recherche haalde de schouders op.

'Dat hoeft niet. Maar uitsluiten kunnen we het ook niet.'

'Nee, er zitten vijf- of zesduizend Amerikanen daar op de Miðnesheiði. Allemaal militairen. Met hun familie.'

'Zoiets, ja. Die basis ligt weliswaar niet vlak in de buurt van het meer, maar dichtbij genoeg om in het onderzoek mee te nemen.'